

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ

Οι κυριότεροι αφηγηματικοί τρόποι είναι:

Η αφήγηση: είναι η έκθεση των γεγονότων, η οποία διακρίνεται σε διήγηση (τρίτο-πρόσωπη αφήγηση με παντογνώστη αφηγητή), σε μίμηση (πρωτοπρόσωπη ή και τρίτοπρόσωπη αφήγηση με αφηγητή που συμμετέχει στην αφήγηση) και σε μεικτό τρόπο (συνδυασμός διήγησης και μίμησης). Στην αφήγηση, ο αφηγητής διηγείται ο ίδιος τα γεγονότα ή μεταφέρει σε πλάγιο λόγο τι είπαν οι ήρωες.

Μέσα από την αφήγηση δίνεται η εξέλιξη των γεγονότων της ιστορίας που διαβάζουμε και είναι δυναμική (με αυτήν παρουσιάζεται η εξέλιξη της δράσης του έργου και έχουμε αλλαγή των καταστάσεων) σε αντίθεση με την περιγραφή που είναι στατική.

Ο διάλογος: είναι το μέρος της αφήγησης στο οποίο τα πρόσωπα συνομιλούν σε ευθύ λόγο και σε α' πρόσωπο. Ο διάλογος είναι βασικό στοιχείο της θεατρικής τεχνικής και η χρήση του προσδίδει αληθοφάνεια, ζωντάνια, παραστατικότητα, αμεσότητα, θεατρικότητα και εκφραστική δύναμη στο έργο. Επίσης γνωρίζουμε καλύτερα τις απόψεις, σκέψεις των προσώπων, τα συναισθήματά τους και μαθαίνουμε έτσι τον χαρακτήρα τους. Ο αναγνώστης αντλεί μέσω του διαλόγου πληροφορίες όχι μόνο για τα πρόσωπα αλλά και για τα γεγονότα. Εξυπηρετεί την εξέλιξη της δράσης - προετοιμάζει σκηνές που θα ακολουθήσουν.

Η περιγραφή: είναι η αναπαράσταση προσώπων, τόπων, αντικειμένων, φαινομένων. Σκιαγραφεί τα πρόσωπα, στήνει το σκηνικό της δράσης και γενικά φωτίζει την αφήγηση με διάφορες άμεσες ή έμμεσες πληροφορίες. Η περιγραφή συνήθως παρεμβάλλεται μέσα στην αφήγηση με στόχο την αισθητική αναπαράσταση του χώρου ή την προβολή των στοιχείων εκείνων που αιτιολογούν τη δράση των προσώπων. Προσφέρει στο κείμενο ακριβολογία, ζωντάνια, λυρικότητα, εκφραστικότητα. Προκαλεί αγωνία και αναμονή στον αναγνώστη με την επιβράδυνση της δράσης. Η περιγραφή δεν εξελίσσεται ούτε μεταβάλλεται, αλλά παραμένει στατική σε αντίθεση με την αφήγηση. Συχνά όμως τα όρια της αφήγησης και της περιγραφής δεν είναι ευδιάκριτα.

Το σχόλιο: είναι η παρεμβολή σχολίων, σκέψεων, γνωμών από τον αφηγητή, έξω από τη ροή της αφήγησης που στοιχειοθετεί μια επιβράδυνση της. Γνωρίζουμε την ιδεολογική οπτική του συγγραφέα.

Ο ευθύς και πλάγιος λόγος: υπάρχουν κυρίως δυο τρόποι για να μεταδοθεί ο λόγος ενός προσώπου: ο ευθύς και ο πλάγιος λόγος. Στην πρώτη περίπτωση ο λόγος μεταφέρεται αυτολεξεί μέσα σε εισαγωγικά ή ύστερα από παύλα και στη δεύτερη ενσωματώνεται στο λόγο του αφηγητή σε γ' πρόσωπο. **Ο ευθύς λόγος** προσδίδει ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα στο κείμενο, δημιουργεί ένα κλίμα οικειότητας με τον αναγνώστη και τον βοηθάει να βιώσει άμεσα τις απόψεις που μεταφέρονται. Σπάει η μονοτονία του λόγου με αποτέλεσμα να ελκύεται το ενδιαφέρον του αναγνώστη. **Ο πλάγιος λόγος** προσφέρει ποικιλία, ζωντάνια, παραστατικότητα.

Ο εσωτερικός μονόλογος: είναι η απόδοση των σκέψεων, των συναισθημάτων, των αναμνήσεων και των συνειρμών του ήρωα, συνήθως σε α' πρόσωπο και σε χρόνο Ενεστώτα, χωρίς την παρέμβαση κάποιου αφηγητή. Ο εσωτερικός μονόλογος μοιάζει με τον ευθύ λόγο, απουσιάζουν όμως τα εισαγωγικά, οι παύλες. Προσφέρει οικειότητα, δραματικότητα.

ΤΥΠΟΙ ΑΦΗΓΗΤΗ

Με κριτήριο τη συμμετοχή του αφηγητή στην ιστορία, διακρίνονται οι ακόλουθοι τύποι αφηγητή:

Ο ομοδιηγητικός αφηγητής: Ο αφηγητής είναι ένα από τα πρόσωπα της διήγησης και συμμετέχει στην ιστορία είτε ως βασικός ήρωας, ως πρωταγωνιστής, είτε ως απλός παρατηρητής ή αυτόπτης μάρτυρας. Όταν είναι μάρτυρας ή ήρωας του δικού του αφηγήματος ονομάζεται αυτοδιηγητικός.

Ο ετεροδιηγητικός αφηγητής: Ο αφηγητής δε συμμετέχει καθόλου στην ιστορία που αφηγείται. Στην περίπτωση αυτή ο συγγραφέας Αναθέτει την αφήγηση σε πρόσωπο ξένο προς την ιστορία, που αφηγείται σε γ' πρόσωπο (τριτοπρόσωπη αφήγηση).

Με κριτήριο την οπτική γωνία του αφηγητή διακρίνονται οι ακόλουθοι τύποι αφηγητή

Αφηγητής – παντογνώστης: ο αφηγητής βρίσκεται παντού και πάντοτε και γνωρίζει τα πάντα, ακόμα και τις πιο απόκρυφες σκέψεις των προσώπων (αφήγηση σε γ' πρόσωπο).

Αφηγητής – παρατηρητής (θεατής): ο αφηγητής είναι ένα από τα πρόσωπα της ιστορίας (αυτόπτης μάρτυρας ή θεατής των γεγονότων) που συμμετέχει στη δράση λίγο ή πολύ (αφήγηση σε α' πρόσωπο).

Αφηγητής – πρωταγωνιστής: σε αυτή την περίπτωση ο αφηγητής διηγείται τη δική του ιστορία σε α' πρόσωπο.

Άλλη κατηγοριοποίηση

Δραματοποιημένος αφηγητής: πρόσωπο της ιστορίας, οπτική γωνία εσωτερική, α' πρόσωπο.

Αμέτοχος αφηγητής: ανεξάρτητος από τα πρόσωπα της αφήγησης, βρίσκεται παντού και πάντα και περιγράφει γεγονότα και καταστάσεις αλλά και τις σκέψεις των προσώπων.

Ανάλογα με την εστίαση ή την αφηγηματική σκοπιά διακρίνονται οι ακόλουθοι τύποι αφήγησης:

Αφήγηση χωρίς εστίαση ή μηδενική εστίαση: βλέπει μέσα σε όλα τα πρόσωπα, παντογνώστης αφηγητής, γ' πρόσωπο.

Αφήγηση με εσωτερική εστίαση: βλέπει μέσα από ένα πρόσωπο του έργου, γ' πρόσωπο ή α' πρόσωπο.

Αφήγηση με εξωτερική εστίαση: βλέπουμε τη δράση του ήρωα αλλά δεν μπορούμε να μάθουμε τις σκέψεις του. Η εστίαση αυτή χρησιμοποιείται κυρίως στα αστυνομικά μυθιστορήματα ή στις ταινίες μυστηρίου.